

Sisällysluettelo

Asiakkaan suoja rahoituspalvelujen etämyynnissä paranee

Asiakkaan mahdollisuudet tutustua tuotteeseen ennen sopimuksen tekemistä paranevat. Uudet rahoituspalveluiden ja -välineiden etämyyntiä koskevat säännökset mm. velvoittavat palveluntarjoajan antamaan asiakkaalle perustiedot palvelusta jo ennen sopimusta. Asiakkaalla on myös oikeus peruuttaa etämyyntisopimus.

Yhtiöt tiedottavat hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistään vaihtelevasti

Rahoitustarkastuksen valvottavista listayhtiöt antavat runsaasti tietoja hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistään (corporate governance) vuosikertomuksissaan sekä Internet-sivuillaan. Muut valvottavat tiedottavat näihin järjestelmiin liittyvistä asioistaan vaihtelevasti.

Rata seuraa valvottaviensa tietoteknisiä riskejä

Rata seuraa valvottaviensa tietotekniikkaan liittyvien riskien hallintaa osana operatiivisten riskien valvontatyötään. Se on tarkastanut muun muassa tietotekniikan ulkoistamista, tietoturvatapausten hallintaa ja jatkuvuussuunnittelua. Valvontakäynneillä selvitetään tärkeimpien suomalaisten pankkien menettelyt tietoturvatapausten hallitsemiseksi.

Listayhtiöt tiedottaneet IFRS-siirtymästä ajoissa - tiedot kuitenkin sijoittajalle vaikeaselkoisia

Valtaosa listayhtiöistä on tiedottanut IFRS-tilinpäätöstandardien käyttöönotosta viimeistään vuoden 2005 ensimmäisen osavuosikatsauksen yhteydessä. Tiedottamisen taso oli kuitenkin vaihtelevaa. Parhaiten tiedottamisesta suoriutuivat suuret yhtiöt. Rahoitustarkastus pitää tärkeänä, että yhtiöt panostavat laadukkaiden tilinpäätöstietojen tuottamiseen myös siirtymätiedottamisen jälkeen.

Valvottavien vuosikertomukset osoittavat operatiivisen riskin hallinnan kehitystyön etenevän

Ratan keväällä 2005 tekemä selvitys osoitti, että valvottavat tunnistavat operatiivisen riskin omaksi riskienhallinnan osa-alueeksi. Sen sijaan operatiivisten riskien hallinnan eri osa-alueiden käsittely on vielä puutteellista. Riskienhallinnan menetelmät ovat kuitenkin edelleen kehitteillä, ja työn edetessä operatiivisten riskien hallinnasta voidaan odottaa tarkempaa tietoa. Julkistettu informaatio kuvastaa pääosin myös Ratan tarkastustoiminnassaan muodostamaa kuvaa kehitystyön etenemisestä. Selvityksessä käytiin läpi yhdeksän valvottavan Internet-sivustot ja vuosikertomusinformaatio vuodelta 2004.

Listayhtiöiden sisäpiiriläisten arvopaperikaupat yleisön nähtäville Internetiin

Markkinoiden väärinkäyttödirektiivi aiheuttaa muutoksia listayhtiöiden ja arvopaperinvälittäjien velvollisuuteen pitää sisäpiirirekisteriä. Listayhtiöllä on velvollisuus pitää julkista sisäpiirirekisteriään koskevat tiedot yleisön nähtävillä myös Internetissä. Lisäksi niiden tulee vastaisuudessa ylläpitää yrityksen sisäistä, ns. yrityskohtaista sisäpiirirekisteriä. Uudet säännökset antavat Ratalle valtuudet määrätä ilmoitusvelvollisuuden ja rekisterinpitovelvollisuuden laiminlyönnistä rikemaksu.

Esitteiden sisältövaatimukset yhdenmukaistuvat EU:ssa

Arvopapereiden listalleotto- ja tarjousesitteiden sisältöä ja julkistamista koskevat vaatimukset yhdenmukaistuvat esitedirektiivin myötä heinäkuun alusta. Sen jälkeen esitteen sisältövaatimukset ovat samat riippumatta siitä, onko kyse arvopapereiden tarjoamisesta vai niiden listaamisesta. Lisäksi arvopapereita voi tarjota koko EU:n alueella yhden jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymällä esitteellä.

Listayhtiön valvonta kotivaltion viranomaiselle

EU:n rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman myötä listayhtiöitä säännellään ja valvotaan ensisijaisesti siinä valtiossa, jossa niiden kotipaikka on. Suomen arvopaperimarkkinalaki ja Ratan valvonta tulevat olemaan ensisijaisia myös silloin, kun suomalainen yhtiö on listattu jossain muussa Eta-valtiossa.

Työryhmä esittää muutoksia julkisia osto- ja lunastustarjouksia koskeviin säännöksiin

Valtiovarainministeriön asettaman työryhmän raportissa korostetaan kohdeyhtiön arvopapereiden haltijoiden tasapuolista kohtelua. Kohdeyhtiön hallitukselle ehdotetaan velvollisuutta ottaa kantaa ostotarjoukseen.

Tavoitteena valvottavien terve hallintokulttuuri

Ratan määräyskokoelman Corporate governance (hallintokulttuuri) ja liiketoiminta -pääjakson sääntelyllä pyritään edistämään valvottavien eettisesti ja ammatillisesti hyvää johtamista ja valvontaa.

Ratan sääntely määrittää vähimmäistason valvottavan riskienhallinnalle ja vakavaraisuudelle

Määräyskokoelman Vakavaraisuus ja riskienhallinta -pääjaksoon on koottu sääntely, jolla pyritään rajoittamaan valvottavien liiallista riskinottoa ja varmistamaan, että valvottavien vakavaraisuus on riittävä ja että ne noudattavat toiminnassaan hyvää riskienhallintatapaa.

Kattava raportointi Ratan valvontatyön perustana

Ratan määräyskokoelman tietojen raportointia koskevan pääjakson tavoitteena on turvata valvontatyössä tarpeellisten tietojen saaminen valvottavalta. Rata käyttää valvottavilta saatuja tietoja valvoessaan sääntelyn noudattamista ja arvioidessaan valvottavien taloudellista tilaa ja riskiasemaa.

Rata julkisti ensimmäiset vakavaraisuusuudistusta koskevat standardiluonnoksensa

Standardiluonnokset koskevat luottoriskin vakavaraisuusvaatimuksen laskemista standardimenetelmällä ja sisäisten luottoluokitusten menetelmällä, operatiivisen riskin ja markkinariskin vakavaraisuusvaatimuksen laskemista sekä arvopaperistettujen erien vakavaraisuusvaatimuksen laskemista.

Tapahtumakatsaus

Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset.

Asiakkaan suoja rahoituspalvelujen etämyynissä paranee

Rahoituspalvelujen ja -välineiden etämyyntiä koskevat kuluttajansuojalain säännökset tulivat voimaan huhtikuun 2005 alusta. Uudet säännökset parantavat kuluttajan mahdollisuutta tutustua tuotteeseen ennen sopimuksen tekemistä. Ne koskevat mm. asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä annettavia tietoja sekä asiakkaan oikeutta peruuttaa sopimus.

Etämyyntisäännökset kattavat mm. talletustilit, maksujenvälityspalvelut, luotot ja vakuutukset. Uusien säännösten piiriin kuuluvat myös rahasto-osuudet, arvopaperit, sijoitusneuvonta sekä sijoituspalvelu kuten arvopaperinvälitys. Säännökset soveltuvat osittain myös takaukseen ja panttaukseen. Etämyyntiä koskevia säännöksiä ei kuitenkaan yleensä sovelleta tilisiirtoihin eikä laskujen maksamiseen.

Etämyynissä asiakas ja palveluntarjoaja eivät tapaa toisiaan fyysisesti tuotetta markkinoitaessa tai sopimusta tehtäessä. Myynti tapahtuu esimerkiksi puhelimen, postin tai Internetin välityksellä. Jos asiakas tapaa palveluntarjoajan henkilökohtaisesti, kyse ei ole etämyynistä. Tällöin asiakkaalla ei myöskään ole esimerkiksi etämyyntiin liittyvää sopimuksen peruuttamisoikeutta.

Tiedot palvelun pääominaisuuksista tarjottava jo ennen sopimusta

Etämyynissä asiakkaalla on oikeus perehtyä palveluntarjoajaan ja palveluun liittyviin ennakkotietoihin ja sopimusehtoihin jo ennen päätöstä sopimuksen tekemisestä. Koska rahoituspalvelun ominaisuudet ja sopimuksen muu sisältö määräytyvät käytännössä annettujen tietojen ja sopimusehtojen perusteella, palveluntarjoajan tulee antaa nämä ennakkotiedot asiakkaalle jo hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä.

Ennakkotietojen antamisen tarkoituksena on varmistaa, että kuluttajalla on käytettävissään riittävät tiedot sopimukseen liittyvistä seikoista, kuten esimerkiksi palveluntarjoajasta, rahoituspalvelusta ja sopimuksesta. Lisäksi palveluntarjoajan tulee kertoa asiakkaalle tuomioistuimen ulkopuolisista oikeussuojamenettelyistä, kuten esimerkiksi mahdollisuudesta viedä asia kuluttajavalituslautakunnan tai Arvopaperilautakunnan käsiteltäväksi.

Ennakkotiedoista asiakas saa selkeästi ja ymmärrettävästi tietoa palvelun pääominaisuuksista ja kuluista. Kuten yleensäkin rahoituspalvelujen kohdalla, myös etämyynissä on asiakkaan oman edun mukaista selvittää tuotteen ja palvelun riskit ja perehtyä palvelun ominaisuuksiin. Lisäksi asiakkaan kannattaa kiinnittää huomiota palveluntarjoajan valintaan, varsinkin jos hän on ostamassa palvelua palveluntarjoajalta, jota ei tunne entuudestaan.

Lue lisää

Tuotteet ja palvelut
Palveluntarjoajan valinta

Asiakkaalla oikeus saada sopimusehdot paperilla

Ennakkotiedot ja sopimusehdot on annettava asiakkaalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Ennakkotietoja ei kuitenkaan välttämättä tarvitse antaa yhdellä kertaa, ja ne voidaan myös antaa usealla eri tavalla, esimerkiksi puhelimitse tai Internetin kautta. Asiakkaalla tulee kuitenkin aina olla mahdollisuus perehtyä tietoihin ennen sopimuksen tekemistä. Asiakkaan tulee myös voida tallentaa ja tulostaa ennakkotiedot ja sopimusehdot, jotta hänellä on tarvittaessa mahdollisuus vedota niihin. Hänellä on niin ikään oikeus saada sopimusehdot paperilla koko sopimussuhteen ajan.

Palveluntarjoajat antavat ennakkotietoja usein juuri Internet-sivustoillaan. Osa ennakkotiedoista voi sisältyä myös sopimusehtoihin. Sijoitusrahastoihin liittyvistä ennakkotiedoista suurin osa annetaan puolestaan rahasto-esitteissä.

Toistuvissa rahoituspalveluissa palveluntarjoaja on veloitettu antamaan ennakkotiedot vain ensimmäisen sopimuksen osalta, jos edeltävästä sopimuksesta alle vuosi. Näin voidaan menetellä esimerkiksi silloin kun asiakas tekee useita rahastomerkitöjä peräkkäin.

Myös puhelinmyynnissä annettava olennaiset tiedot

Sopimus voidaan asiakkaan pyynnöstä tehdä myös sellaisen välineen avulla, jota käytettäessä kaikkia ennakkotietoja ei voida antaa pysyvällä tavalla. Tällainen tilanne syntyy erityisesti puhelimesta tehdyissä sopimuksissa. Puhelimitse tapahtuvissa yhteydenotoissa palveluntarjoajan tulee heti keskustelun alussa selvittää henkilöllisyytensä ja soiton kaupallinen tarkoitus. Lisäksi asiakkaalle tulee selostaa rahoituspalvelun pääominaisuudet ja kertoa palvelun hinta. Loput ennakkotiedot tulee antaa pysyvällä tavalla heti sopimuksen tekemisen jälkeen.

Etämyyntisopimuksen voi peruuttaa

Rahoituspalvelujen etämyynnissä asiakkaalla on oikeus peruuttaa sopimus 14 päivän kuluessa sopimuksen tekemisestä. Peruuttamisaika lasketaan siitä hetkestä, kun asiakas on saanut pysyvällä tavalla sopimusehdot ja ennakkotiedot.

Asiakkaan kannattaa tehdä peruuttamisilmoitus kirjallisesti, jotta hän voi tarvittaessa todistaa peruuttaneensa sopimuksen. Sopimuksen peruuttamisessa tulee noudattaa palveluntarjoajan ennakkotiedoissa antamia ohjeita. Asiakkaan ei tarvitse esittää peruuttamiselle syytä, eikä häneltä voida periä hyvitys- tai peruutusmaksua. Vakuutusten peruuttamisoikeudesta on säännelty erikseen.

Osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin liittyvissä toimeksiannoissa ei peruuttamisoikeutta

Etämyyntisopimuksen voi yleensä peruuttaa. Asiakkaalla ei kuitenkaan ole peruuttamisoikeutta niiden rahoituspalvelujen tai -välineiden tapauksessa, joiden arvo riippuu rahoitusmarkkinoiden muutoksista, (joihin palveluntarjoaja ei voi vaikuttaa). Tällaisia ovat esimerkiksi osakkeiden ja sijoitusrahasto-osuuksien osto- tai myyntitoimeksiannot. Jos peruuttamisoikeutta ei ole, palveluntarjoajan tulee ilmoittaa tästä asiakkaalle jo ennakkotiedoissa.

Peruuttamiseen liittyvät maksut selvitettävä etukäteen

Asiakkaalta voidaan periä maksu palvelusta, jota hän on jo ehtinyt käyttää. Maksu voidaan periä esimerkiksi jo toteutetusta tilisiirrosta. Palveluntarjoajan on kuitenkin täytynyt ilmoittaa maksusta etukäteen.

Jos palveluun liittyy esimerkiksi vuosimaksu, asiakkaalta voidaan periä peruuttamistilanteessa ainoastaan peruuttamisaikaa vastaava suhteellinen osuus vuosimaksusta. Määräaikaisessa talletuksessa pankki voi sovittun koron sijasta maksaa peruuttamisajalta alhaisempaa, esimerkiksi käyttötilille maksettua korkoa.

Kun kyseessä on kulutusluotto, asiakkaalta ei voida periä muita kuluja kuin todellinen vuosikorko siltä ajalta, kun luotto on ollut asiakkaan käytössä. Korvausta ei kuitenkaan voida vaatia, jos luotto on maksettu asiakkaalle ilman tämän nimenomaista pyyntöä.

Rahoituspalvelujen etämyynnin sääntely poikkeaa muusta etämyynnin sääntelystä

Etämyynnin yleisiä säännöksiä ei sovelleta rahoituspalvelujen etämyyntiin. Rahoituspalvelujen ja -välineiden etämyyntiä koskevat säännökset sisältyvät kuluttajansuojalain lukuun 6a. Muita tuotteita koskevaa etämyyntiä säädellään puolestaan kuluttajansuojalain luvussa 6. Kulutusluottojen osalta sääntelyä on myös kuluttajansuojalain luvussa 7. Vakuutusten etämyynnistä on säännöksiä lisäksi vakuutus sopimuslaissa. Uusien kuluttajansuojalain säännösten ohella palveluntarjoajaa koskevat normaalisti muussa lainsäädännössä asetetut tiedonantovelvoitteet.

Uudet rahoituspalveluiden etämyyntiä koskevat kuluttajansuojalain säännökset perustuvat rahoituspalvelujen etämyyntidirektiiviin. Direktiivin tavoitteena on edistää rahoituspalvelujen vapaata liikkuvuutta EU:n alueella yhtenäistämällä etämyyntiä ja kuluttajansuojaa koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Säännöksillä pyritään lisäämään kuluttajan mahdollisuutta hankkia rahoituspalveluita myös kotivaltionsa ulkopuolelta.

Yhtiöt tiedottavat hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistään vaihtelevasti

Rahoitustarkastus selvitti keväällä, julkistavatko sen valvottavat tiedot, joita edellytetään OMX:n, Keskuskauppakamarin sekä Elinkeinoelämän keskusliiton suosituksessa listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä. Lähtökohtaisesti listayhtiöiden tulee noudattaa tätä 1.7.2004 voimaan tullutta suositusta. Yhtiöillä on kuitenkin mahdollisuus poiketa suosituksesta, mutta vain poikkeuksellisesti, ja menettelyn syy tulee ilmoittaa vuosikertomuksessa sekä Internet-sivuilla.

Listatut valvottavat noudattaneet säännöksiään

Rahoitustarkastuksen valvottavista listayhtiöt julkistavat suosituksessa edellytetyt asiat pääosin hyvin, ilman erityisiä varauksia. Pieniä puutteita ilmeni hallituksen jäsenistä, toimitusjohtajasta sekä johtoryhmän jäsenistä edellytettyjen tietojen julkistamisessa. Erityisesti työkokemuksen ilmoittaminen oli puutteellista.

Listattomat valvottavat antavat tietoja puutteellisesti

Listayhtiöille annettu suositus ei velvoita listaamattomia yhtiöitä julkistamaan tietoja hallintorakenteistaan. Muutamat yksittäiset valvottavat ovat kuitenkin vapaaehtoisesti sitoutuneet noudattamaan suositusta tai ovat ainakin parantaneet hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiään koskevaa tiedottamista.

Merkittävä osa listaamattomista valvottavista, erityisesti paikallisista pankeista, antaa yhä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistään sekä tavoitteistaan ja niiden toteutumisesta puutteellisesti tietoa. Pankkien vuosikertomuksissa tai Internet-sivuilla ei selvitetä, kuinka pankkia ohjataan ja valvotaan. Hallituksen ja muun johdon tehtävät sekä vastuut esitellään usein puutteellisesti, tai niitä ei selvitetä lainkaan. Johdon jäsenten pätevyys ja ammattitaito jäävät usein epäselviksi, sillä johtohenkilöiden koulutusta, kokemusta ja samanaikaisia luottamustehtäviä ei ole ilmoitettu. Monessa tapauksessa johdon palkitsemisen ja palkitsemisperiaatteiden selvityksessä on paljon parantamisen varaa.

Avoimuutta vaaditaan tulevaisuudessa lisää

Erityisesti listayhtiöiden avoimuutta on pyritty viime vuosina kansainvälisesti edistämään. On annettu suosituksia asioista, jotka vähintäänkin tulisi julkistaa. OECD antoi vuonna 2004 uudistetun corporate governance -suosituksen, joka esimerkiksi edellyttää selvitystä merkittävistä liiketoimista yhtiön lähipiirin kanssa. Euroopan komissio puolestaan antoi loppuvuodesta 2004 suosituksen johdon palkintaan liittyvistä seikoista. Suositus edellyttää listayhtiöiltä hyvin yksityiskohtaista selvitystä johdon palkitsemisperiaatteista sekä tietojen erittelyä henkilötasolla.

Uudet suositukset edellyttävät listattujen valvottavien edelleen parantavan avoimuuttaan ja julkistavan tulevaisuudessa entistä enemmän tietoa corporate governance -seikkoihin liittyvistä asioistaan. Listayhtiöiden lisäksi myös listaamattomat valvottavat käsittelevät ja hallinnoivat asiakkaidensa varoja. Rahoitustarkastus tulee antamaan asiasta ohjeistusta.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Arto Sukula, puhelin 010 831 5216.

Tietoturvatilanteet lisääntyneet

Rata seuraa valvottaviensa tietoteknisiä riskejä

Rahoitustarkastuksen antama operatiivisten riskien hallinnan standardi tuli voimaan tämän vuoden alussa. Se sisältää tietotekniikkaa, tietoturvasuoritusvaatimuksia ja jatkuvuus suunnittelua koskevia sitovia määräyksiä sekä suosituksia valvottaville. Rahoitustarkastus (Rata) edellyttää, että sen valvottavat varautuvat erilaisiin häiriötilanteisiin ja että valvottavilla on liiketoiminnan jatkuvuus suunnitelmat, joita pidetään ajan tasalla ja testataan säännöllisesti.

Rata seuraa valvottaviensa tietotekniikkaan liittyvien riskien hallintaa osana operatiivisten riskien valvontatyötään ja on jo tarkastanut muun muassa valvottaviensa tietotekniikan ulkoistamista ja jatkuvuus suunnittelua. Valvontakäynneillä, joista ensimmäiset tehtiin jo keväällä, selvitetään tärkeimpien suomalaisten pankkien menettelyt tietoturvatapausten hallitsemiseksi. Lisäksi Rata seuraa myös edelleen pankkien jatkuvuus suunnittelun etenemistä.

Riittävä valvonta ja jatkuvuuden varmistaminen keskeistä ulkoistamisessa

Suomalaiset pankit jatkavat tietotekniikan ulkoistamista: muun muassa Nordean tietotekniikan keskittämishanke etenee ja Ålandsbanken yhtiöitti loppuvuodesta 2004 järjestelmämyynti- ja järjestelmäkehitystoimintonsa.

Tietoturvasuoritusvaatimusten kannalta on tärkeää, että ulkoistetun palvelun tilaaja valvoo ulkoistamia tietotekniikkatoimintoja ja varmistaa palvelujen jatkuvuuden. Rata edellyttää, palvelusopimukseen kirjataan sekä palvelun tilaajan että Ratan oikeus tarkastaa ulkoistetut toiminnot.

Tietoturvatilanteet lisääntyneet

Osana tietoturvasuoritusvaatimusten valvontatyötään Rata selvittää parhaillaan käynnissä olevilla valvontakäynneillään tärkeimpien suomalaisten pankkien menettelyt tietoturvatapausten hallitsemiseksi. Erilaiset haittaohjelmahyökkäykset kuten esimerkiksi madot, virukset ja roskapostia lähettävät ohjelmat ovat lisääntyneet maailmalla vuoden 2004 aikana. Suomessakin Viestintäviraston tietoturvaloukkauksiin ja niiden ennaltaehkäisyyn keskittyvä ryhmä (CERT-FI-yksikkö) sai edellisvuoteen verrattuna kaksinkertaisen määrän tietoturvaloukkauksia koskevia yhteydenottoja.

Haittaohjelmien liikkeellelaskijat ja tietoturva-aukkojen hyväksikäyttäjät pyrkivät hyödyntämään järjestelmien haavoittuvuuksia ennen kuin hyökkäyksen kohde ehtii korjata järjestelmissä olevat tietoturva-aukot. Valvottavien tuleekin testata ja asentaa korjaustiedostot, joilla tietoturva-aukot paikataan, ennen kuin haittaohjelma pääsee leviämään järjestelmiin.

Yksi vuoden merkittävimmistä kansainvälisistä tietoturvatilanteista oli ns. phishing-toiminnan leviäminen. Siinä verkkopalvelujen käyttäjistä hankitaan vilpillisin keinoin tietoja, joita voidaan väärinkäyttää esimerkiksi pankkiasiointissa. Käytännössä tietoja hankitaan esimerkiksi utelemalla sähköpostin avulla tai www-sivuilla verkkopankkiasiointissa käytettäviä tunnuksia. Vaikka toiminta ei vielä toistaiseksi ole levinnyt Suomeen, Rata kehottaa valvottavia varautumaan tähänkin uhkaan.

Pankkien jatkuvuus suunnittelu etenee

Rahoitustarkastuksen operatiivisten riskien hallinnan standardissa edellytetään, että valvottavilla on liiketoiminnan jatkuvuus suunnitelmat, joita pidetään ajan tasalla ja testataan säännöllisesti. Rata jatko

vuonna 2004 pankkien jatkuvuussuunnittelun tarkastamista. Tarkastukset osoittivat, että pankit kiinnittävät aikaisempaa enemmän huomiota jatkuvuussuunnitteluun muun muassa käynnistämällä uusia jatkuvuussuunnitteluprojekteja ja päivittämällä vanhoja jatkuvuussuunnitelmiaan. Pankkien työ on kuitenkin osittain vielä kesken: jatkuvuussuunnitelmat eivät olleet riittävän tarkkoja, ja niiden tulisi ohjata paremmin toimintaa mahdollisissa häiriötilanteissa. Rata seuraa jatkossakin valvottaviensa jatkuvuussuunnittelun edistymistä ja tarkastuksilla havaittujen puutteiden korjaamista.

Lisätietoja antaa pankkitarkastaja Markku Koponen, puhelin 010 831 5389.

Listayhtiöt tiedottaneet IFRS-siirtymästä ajoissa - tiedot kuitenkin sijoittajalle vaikeaselkoisia

Valtaosa listayhtiöistä on kevään 2005 aikana tiedottanut IFRS-standardeihin siirtymisen vaikutuksista Rahoitustarkastuksen (Rata) suosituksen¹ mukaisesti. Noin 80 % niistä 125 listayhtiöstä, jotka ottavat IFRS-standardit käyttöön vuonna 2005, on tiedottanut siirtymän vaikutuksista viimeistään vuoden 2005 ensimmäisen osavuositarkastuksen yhteydessä. Suomalaisten listayhtiöiden IFRS-tiedottamista voidaan pitää eurooppalaisen mittapuun mukaan kattavana, sillä muiden EU-maiden listayhtiöt eivät ole tiedottaneet siirtymän vaikutuksista yhtä aktiivisesti.

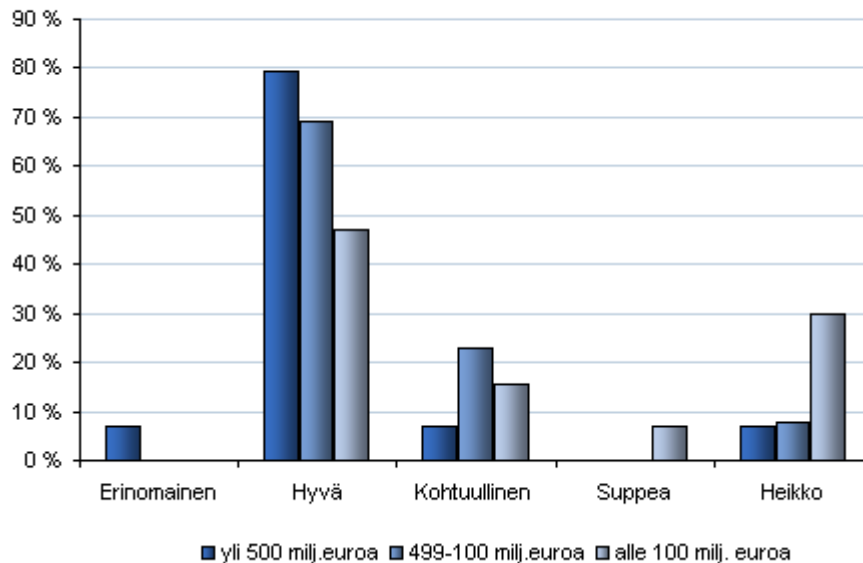
Ratan suosituksen mukaan siirtymän vaikutuksista tulisi tiedottaa avoimesti ja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. IFRS-standardien käyttöönotto vaikuttaa merkittävästi yhtiöiden taloudelliseen raportointiin. Koska muutosten ymmärtäminen on sijoittajalle haastavaa, yhtiöiden tulisi tiedottaa siirtymän vaikutuksista mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi.

Suuret yhtiöt onnistuneet tiedottamisessa parhaiten

Rata selvitti listayhtiöiden julkaisemien siirtymätietojen laatutasoa analysoimalla julkaistun tiedon selkeyttä, ymmärrettävyyttä ja riittävyttä. Selvityksessä annettiin arvosana kunkin yhtiön siirtymätiedottamisen laadusta. Suuret yhtiöt antoivat enemmän ja usein myös parempaa tietoa kuin pienet yhtiöt. Koska IFRS-siirtymän vaikutukset suhteessa yhtiöiden omaan pääomaan ja tulokseen voivat pienissä yhtiöissä olla merkittäviä, on tärkeää, että myös näihin yhtiöihin sijoittaneilla olisi käytettävissään riittävän laajat tiedot.

Tiedottamisen laatu vaihteli paitsi yhtiön koon mukaan, myös listoittain. Kaksi kolmasosaa päälistan yhtiöistä suoriutui tiedottamisesta Ratan arvion mukaan hyvin, mutta vain muutama erinomaisesti. NM-listan yhtiöiden tiedottaminen oli pääosin hyvää tai kohtuullista tasoa. Suurin osa I-listan yhtiöistä sai sen sijaan Ratalta tiedottamisestaan arvosanan "heikko". Tämä johtui kuitenkin osittain I-listan yhtiöiden poikkeavista tilikausista, minkä vuoksi yhtiöt siirtyvät käyttämään IFRS-standardeja muita myöhemmin.

Sen lisäksi, että tiedottamisen laatu vaihteli, olivat siirtymätiedot myös vaikeaselkoisia. Rata pitääkin tärkeänä, että yhtiöt jatkavat sijoittajille annettavien tietojen täydentämistä ja selkiyttämistä vuonna 2005 julkistettavien taloudellisten raporttien yhteydessä. Näin varmistetaan, että siirtyminen vuoden 2005 IFRS-tilinpäätökseen sujuu mahdollisimman hyvin, eikä ensimmäinen uuden normiston mukainen tilinpäätös sisällä yllätyksiä sijoittajille.

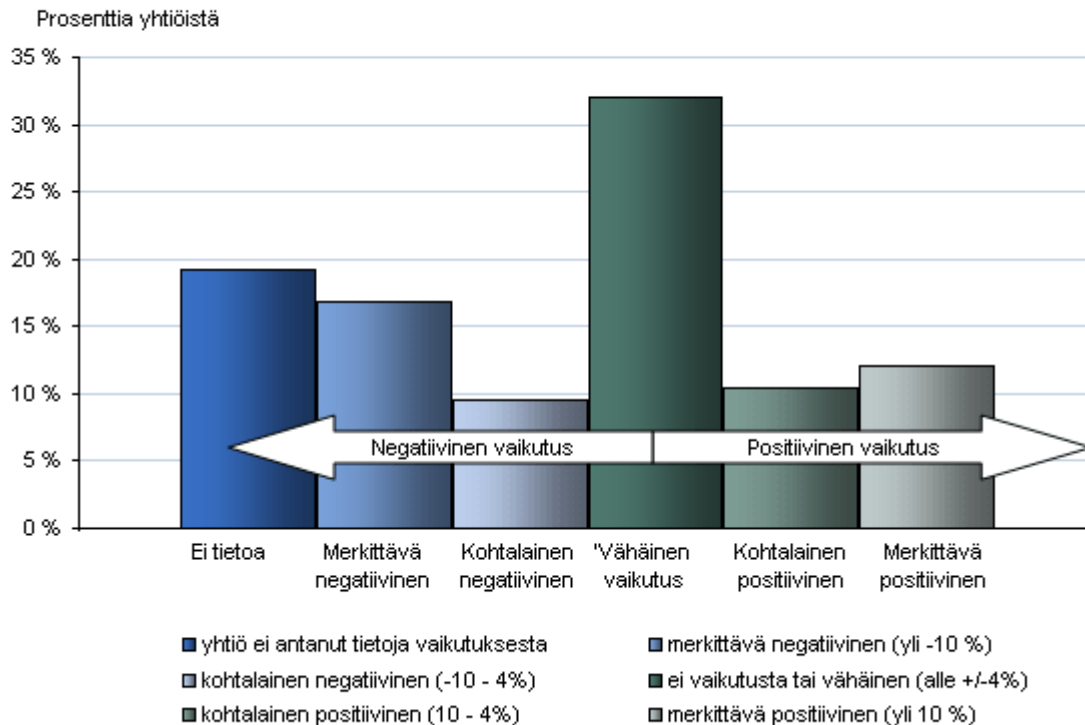
Kuva 1. IFRS-siirtymätiedottamisen laatu yhtiön liikevaihdon mukaan

Vaikutukset omaan pääomaan kolmasosalla yhtiöistä vähäiset

Lähes kolmanneksella yhtiöistä IFRS-standardeihin siirtymisen kokonaisvaikutus omaan pääomaan 1.1.2004 oli vähäinen (+/- 4 %) 2. Siirtyminen vähensi kohtalaisesti tai merkittävästi omaa pääomaa lähes joka kolmannessa yhtiössä, kun taas noin viidenneksellä yhtiöistä se taas kasvatti omaa pääomaa vastaavasti. Noin viidennes yhtiöistä ei ole vielä kertonut siirtymisen vaikutuksista, joten niiden osalta vaikutukset ovat vielä epäselviä.

Tässä esitetyt kokonaisvaikutukset käsittävät sekä omaa pääomaa lisääviä että vähentäviä eriä ja oikaisun suunta vaihtelee standardi- ja yhtiökohtaisesti. Siirtyminen saattaa vaikuttaa merkittävästi myös muihin tase-eriin, vaikka nettovaikutus omaan pääomaan olisikin pieni. Siirtymävaikutuksia ei siten tulekaan arvioida ainoastaan oman pääoman nettovaikutusten perusteella, vaan uusien laatimisperiaatteiden vaikutus taloudelliseen raportointiin tulee ottaa huomioon laajemmin.

Kuva 2. IFRS-siirtymän kokonaisvaikutus listayhtiöiden pääomaan 1.1.2004

Siirtymisen vaikutuksista liiketoimintaan kerrottu niukasti

Yhtiöt kertoivat IFRS-siirtymän vaikutuksista muun muassa osingonjakopolitiikkaan, henkilöstön palkitsemisjärjestelmiin, johdon raportointiin ja operatiivisiin toimintoihin hyvin niukasti. Tämä saattaa olla merkki siitä, että IFRS-standardien liiketoiminnallisten vaikutusten analysointi on ollut vielä yhtiöissä kesken. IFRS-standardien kokonaisvaikutuksista voidaan tehdä lopulliset johtopäätökset vasta, kun tästä tärkeästä osa-alueesta saadaan lisää tietoa.

Vaikka pääosa yhtiöistä on jo raportoinut siirtymän vaikutuksista, IFRS-standardien jatkuva soveltaminen edellyttää kunkin yhtiön liiketoiminnan kannalta merkittävien IFRS-standardien ja IFRIC-tulkintojen ennakoivaa ja ajantasaista hallintaa. Liiketoiminnan supistuminen tai laajeneminen sekä yhtiön liiketoimintaympäristössä tapahtuvat muutokset johtavat siihen, että yhtiöt joutuvat jatkuvasti soveltamaan IFRS-standardeja muuttuvissa tilanteissa.

Yhtiöiden vertailu vaikeaa

IFRS-standardeihin siirtyvien yhtiöiden vertailua vaikeuttaa yhtiöiden erilaiset valinnat standardien sisältämien eri laatimisperiaatteiden välillä. Valintamahdollisuus liittyy esimerkiksi sijoituskiinteistöjen ja sijoitusten arvostamiseen sekä siirtymähetkellä sovellettaviin, standardien sallimiin helpotuksiin. Lisäksi vertailua vaikeuttaa esittämistapojen erilaisuus, mikä johtui pääosin siitä, että listayhtiöillä ei ollut käytettävissään tarkkaa ohjeistusta siirtymätiedottamisen muodosta.

Sijoituspäätöksiään varten sijoittajan on tärkeää saada tietoa sellaisista siirtymävaikutuksista, joilla on merkitystä yrityksen arvon ja toiminnan kannattavuuden kannalta. Vaikutusten analysointia helpottaa, jos sijoittajalle olennaiset oikaisut on esitetty erillään tase-erien ryhmittelyyn liittyvistä muutoksista. Kuitenkin vain muutama listayhtiö oli tehnyt näin siirtymätiedotteissaan.

Työkyvyttömyyseläkkeen kirjanpitokäsittely avaavissa taseissa ja vuoden 2004 tuloslaskelmissa vaihteli odotetusti eri yhtiöissä. Tämä johtui siitä, ettei IAS 19 -standardin soveltamisesta suomalaiseseen

työkyvyttömyyseläkejärjestelyyn ole vielä saavutettu yksimielisyyttä. Rata katsookin, että epäyhtenäinen kirjanpitokäsittely hankaloitti jo muutoinkin vaikeiden IFRS-siirtymäoikaisujen ymmärtämistä.

Työkyvyttömyyseläkkeen kirjanpitokäsittely tulee yhdenmukaistumaan suurimmassa osassa yhtiöitä 31.12.2005 lähtien. Rata pitää tärkeänä, että käsittely olisi yhteneväinen kaikissa listayhtiössä, ja toivoo, että markkinaosapuolet jatkavat asian työstämistä yhtenäisen ratkaisun löytämiseksi.

Siirtymätiedottaminen vasta alkua IFRS-raportoinnille

Rata on suosittanut, että vuoden 2005 osavuositarkastukset laaditaan joko IFRS-standardien arvostamis- ja kirjaamisperiaatteiden mukaan tai noudattaen kokonaisuudessaan IAS 34:n vaatimuksia, jotka ovat laajemmat kuin suomalaisen raportointinormiston vaatimukset. Julkistettujen osavuositarkastusten tulee kaikilta osin täyttää IAS 34:n vaatimukset, jos yhtiö kertoo laativansa osavuositarkastuksen standardin mukaisesti. Yhtiön tulee selkeästi mainita, mitä periaatteita noudattaen osavuositarkastus on laadittu.

Rata korostaa, että kertaluonteinen IFRS-siirtymästä tiedottaminen on vasta alkua yhtiöiden jatkuvalle IFRS-raportoinnille. Yhtiöiden tulee jatkossakin panostaa laadukkaaseen IFRS-standardien mukaiseen tilinpäätöstiedon tuottamiseen.

- 1) Ratan suositus perustuu CESR:n suositukseen siirtymätiedottamisesta (CESR 03-323d: Recommendation for additional guidance regarding the transition to IFRS).
- 2) Termien "vähäinen, kohtalainen ja merkittävä vaikutus" raja-arvot kuvassa 2.

Katso myös

Ratan selvitys listayhtiöiden IFRS-siirtymätiedottamisen laadusta ja siirtymän vaikutuksista

Lisätietoja antavat
tilinpäätösasiantuntijat Tiina Visakorpi, puhelin 010 831 5383,
Riitta Pelkonen, puhelin 010 831 5420 sekä
Riikka Lamberg, puhelin 010 831 5325.

Valvottavien vuosikertomukset osoittavat operatiivisen riskin hallinnan kehitystyön etenevän

Rahoitustarkastus selvitti kevään 2004 aikana, millaista tietoa yhdeksän valvottavaa julkaisi operatiivisesta riskistään vuosikertomuksessaan ja Internet-sivustollaan. Selvityksen mukaan tutkimuksen kohteena olleet valvottavat olivat määritelleet operatiivisen riskin selkeästi ja mieltäneet sen omaksi riskienhallinnan osa-alueeksi. Ylimmän johdon ja toimivan johdon samoin kuin liiketoimintayksiköiden rooli ja vastuut riskienhallinnassa oli selostettu hyvin lähes poikkeuksetta. Hyvin annettiin niin ikään tietoa sisäisen tarkastuksen tehtävästä arvioida riskienhallinnan tehokkuutta ja kattavuutta.

Operatiivinen riski oli yleisellä tasolla tunnistettu kaiken kaikkiaan hyvin, mutta riskienhallinnan eri osa-alueiden käsittely oli vielä varsin puutteellista. Yleisimmin oli selostettu, kuinka pyritään varautumaan oikeudellisiin sekä tietojärjestelmä- ja henkilöstöriskeihin. Osa tutkimuksen kohteena olleista valvottavista antoi tietoa myös vara- ja jatkuvuus suunnitelmien järjestämisestä. Vain yksi valvottava mainitsi rahoitusjärjestelmän lainvastaisen hyväksikäytön estämisen operatiivisen riskienhallinnan osa-alueena.

Riskien tunnistamis- ja arvioimisprosessista antoivat tietoa ne valvottavat, joilla jo on toiminnassa operatiivisten riskien mittaamis- ja raportointiprosessi. Operatiivisten riskien hallinnan kehitystyö on vielä kuitenkin pääosin kesken. Kaksi valvottavaa ennakoivat tulevaa vakavaraisuus uudistusta ja kertoivat tekemästään valinnasta: Ne ilmoittivat ottavansa käyttöön operatiivisen riskin pääomavaateen laskemiseen sovellettavan standardimenetelmän. Toteutuneista operatiivisista riskeistä ei ollut kerrottu eikä tappiotapahtumatietoa julkaistu.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Leena Kallasvuori, puhelin 010 831 5247.

Sisäpiirirekistereitä koskeva sääntely muuttuu

Listayhtiöiden sisäpiiriläisten arvopaperikaupat yleisön nähtävälle Internetiin

Arvopaperimarkkinalakiin (AML) on tehty listayhtiöiden ja arvopaperinvälittäjien sisäpiirirekisterinpitovelvollisuutta koskevia muutoksia. Muutokset liittyvät listayhtiöiden ja arvopaperinvälittäjien velvollisuuteen ylläpitää julkista sisäpiirirekisteriä sekä listayhtiöiden velvollisuuteen pitää ns. yrityskohtaista sisäpiirirekisteriä.

Lakimuutokset aiheutuvat markkinoiden väärinkäyttödirektiivin (MAD, Market Abuse Directive¹) voimaansaattamisesta, ja ne tulevat voimaan heinäkuun alusta.² Käytännössä uudet säännökset tulevat voimaan vasta vuoden 2006 alusta, sillä niiden voimaantulolla on kuuden kuukauden siirtymäaika. Listayhtiöiden on huolehdittava siitä, että julkista sisäpiirirekisteriä koskevat tiedot ovat yleisön saatavilla Internetissä viimeistään 1.7.2006.

Listayhtiöiden ja arvopaperinvälittäjien sisäpiiriläisten (ilmoitusvelvolliset) arvopaperiomistus julkisen kaupankäynnin kohteena olevissa osakkeissa ja tietyissä muissa arvopapereissa on julkista. Tämän vuoksi listayhtiöillä ja arvopaperinvälittäjillä on velvollisuus ylläpitää julkista rekisteriä sisäpiiriläisistään. Kenellä tahansa on oikeus tutustua rekisteriin vaivattomasti ja saada siitä otteita ja jäljennöksiä kulujen korvaamista vastaan. Luonnollisen henkilön henkilötunnus ja osoite sekä muun luonnollisen henkilön kuin ilmoitusvelvollisen nimi eivät kuitenkaan ole julkisia.

Arvopaperimarkkinalain uusien muutosten myötä listayhtiöillä, joiden osake on julkisen kaupankäynnin kohteena, on jatkossa velvollisuus pitää rekisteritiedot yleisön nähtävillä Internetissä, esimerkiksi omilla kotisivuillaan. Tiedot omistusmuutoksista on pidettävä Internetissä 12 kuukauden ajan muutoksesta. Muut rekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä vähintään viisi vuotta rekisteriin merkitsemisestä. Tämän ajan kuluessa tahansa on oikeus tutustua rekisteriin.

Ilmoitusvelvollisten piiri laajenee

Ilmoitusvelvollisia ovat edelleen hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja tämän varamies, tilintarkastaja, varatilintarkastaja sekä yhtiön tilintarkastuksesta päävastuussa oleva tilintarkastusyhteisön toimihenkilö. Jatkossa ilmoitusvelvollisiksi tulevat myös sellaiset listayhtiön muuhun ylimpään johtoon kuuluvat henkilöt, jotka saavat säännöllisesti sisäpiirintietoa ja joilla on oikeus tehdä yhtiön tulevaa kehitystä ja liiketoiminnan järjestämistä koskevia päätöksiä. Yhtiön on itse määriteltävä tällaiset henkilöt, joita voivat olla esimerkiksi yhtiön johtoryhmän jäsenet ja keskeisten liiketoiminta-alueiden vastuhenkilöt.

Arvopaperinvälittäjistä meklarit ja sijoitustutkijat ovat edelleen ilmoitusvelvollisia. Muuten ilmoitusvelvollisuus rajataan jatkossa koskemaan ainoastaan sellaisia toimihenkilöitä, jotka asemansa tai tehtävänsä johdosta saavat säännöllisesti haltuunsa sisäpiirintietoa. Arvopaperinvälittäjien on kuitenkin itse määriteltävä ketkä kuuluvat näihin henkilöihin.

Rahastoyhtiöissä ilmoitusvelvollisuus laajenee koskemaan myös niitä rahastoyhtiön puolesta tai sen lukuun toimivia, joilla on mahdollisuus vaikuttaa sijoitusrahaston varojen sijoittamista koskevaan päätöksentekoon. Heitä ovat lähinnä rahastoyhtiöille salkunhoitoa tarjoavat henkilöt.

Perheenjäsenten omistus julkiseksi

Myös ilmoitusvelvollisen lähipiirin omistus on julkista. Lähipiirin määritelmä laajenee. Siihen kuuluvat vastedes ilmoitusvelvollisen puoliso, ilmoitusvelvollisen edunvalvonnassa oleva vajaavaltainen sekä ilmoitusvelvollisen muu perheenjäsen, joka on asunut vähintään yhden vuoden samassa taloudessa ilmoitusvelvollisen kanssa (esim. muut kuin edunvalvonnassa olevat lapset sekä lastenlapset ja vanhemmat). Lähipiiriin ei kuitenkaan lueta samassa taloudessa asuvia serkkuja tai tätä kaukaisempia sukulaisia. Avopuolison omistus ei kuitenkaan jatkossakaan ole julkista.

Myös lähipiiriin kuuluvien henkilöiden määräysvalta- ja vaikutusvalta-yhteisöt on ilmoitettava sisäpiirirekisteriin, mikä laajentaa aiempia vaatimuksia. Muuten määräysvalta-yhteisöjen ja vaikutusvalta-yhteisöjen ilmoittamista koskeva sääntely pysyy pääosin ennallaan.

Muutosilmoitus tehtävä viikossa

Ilmoitusvelvollisen on tehtävä itsestään ja lähipiiristään perusilmoitus 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on aloittanut tehtävän, joka tekee hänestä ilmoitusvelvollisen. Perusilmoituksessa on ilmoitettava ilmoitusvelvollisen, tämän lähipiirin ja määräysvalta-yhteisöjen omistamat arvopaperit.

Muutosilmoitusta koskeva sääntely tiukkenee siten, että arvopaperiomistusten ja perustietojen muutoksia koskeva muutosilmoitus on tehtävä 7 päivän kuluessa. Aikaisemmin riitti, että ilmoitus tehtiin 14 päivässä. Arvopaperikauppojen osalta muutosilmoitus on tehtävä viimeistään silloin, kun hankinnat ja luovutukset muuttavat omistusta yhteensä vähintään 5 000 eurolla. Summa lasketaan yhtiökohtaisesti siten, että esimerkiksi osakkeet ja niihin perustuvat johdannaissopimukset lasketaan yhteen.

Laissa säädetään myös ns. vuosi-ilmoituksesta, joka on tehtävä, jos kauppojen ja muiden luovutusten yhteismäärä on jäänyt kalenterivuoden aikana alle 5 000 euron. Ilmoitus tulee tehdä viimeistään seuraavan kalenterivuoden tammikuun viimeisenä päivänä. Vaikka ilmoittamisen raja on virallisesti 5 000 euroa, Rahoitustarkastus (Rata) katsoo, että epäselvyyksien välttämiseksi voi käytännössä olla selkeintä, että ilmoitusvelvolliset ohjeistetaan ilmoittamaan jokainen kauppa ja luovutus niiden koosta riippumatta.

Listayhtiöillä velvollisuus pitää yrityskohtaista sisäpiirirekisteriä

Markkinoiden väärinkäyttödirektiivin myötä arvopaperimarkkinalaki velvoittaa listayhtiöitä pitämään julkisen sisäpiirirekisterin ohella myös ns. yrityskohtaista sisäpiirirekisteriä. Aikaisemmin arvopaperimarkkinalaki on edellyttänyt ainoastaan julkisen sisäpiirirekisterin pitämistä.

Yrityskohtainen sisäpiirirekisteri on yrityksen sisäinen rekisteri, joka ei ole julkinen. Sen tarkoituksena on tehostaa sisäpiirintietojen hallintaa sekä ehkäistä sisäpiirintiedon väärinkäyttöä yhtiössä. Yrityskohtaiset sisäpiirirekisterit ovat myös Ratan sisäpiirivalvonnassaan käyttämä merkittävä työkalu.

Yrityskohtaista sisäpiirirekisteriä koskeva sääntely vastaa pääosin Helsingin Pörssin sisäpiiriohjeen määräyksiä hankekohtaisesta sisäpiirirekisteristä. Arvopaperimarkkinalain vaatimus koskee kuitenkin kaikkien julkisen kaupankäynnin kohteena olevien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita, julkisesta sisäpiirirekisteristä poiketen siis myös esimerkiksi julkisen kaupankäynnin kohteena olevien joukkovelkakirjojen ja warranttien liikkeeseenlaskijoita.

Arvopaperimarkkinalain mukaan liikkeeseenlaskijan on vastaisuudessa pidettävä yrityskohtaista sisäpiirirekisteriä, johon merkitään

- ne yhtiön palveluksessa olevat henkilöt, jotka asemansa tai tehtäviensä perusteella saavat säännöllisesti sisäpiirintietoa (esimerkiksi yhtiön johtoryhmän jäsenet),
- ne muut henkilöt, jotka työsopimuksen tai muun sopimuksen perusteella työskentelevät yhtiölle ja jotka saavat sisäpiirintietoa (esimerkiksi ns. hankekohtaiset sisäpiiriläiset, jotka voivat olla myös yhtiön ulkopuolisia asiantuntijoita) sekä
- ne yhtiön toimielimiin kuuluvat henkilöt, jotka saavat sisäpiirintietoa (esimerkiksi toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet).

Yhtiön toimielimiin kuuluvia ja sisäpiirintietoa saavia henkilöitä koskeva sääntely on osin päällekkäistä julkista sisäpiirirekisteriä koskevan sääntelyn kanssa. Rata katsoo, että jos henkilö on jo merkitty julkiseen sisäpiirirekisteriin, hänet voidaan jättää merkitsemättä ns. pysyvistä sisäpiiriläisistä pidettävään yritysکوhtaiseen sisäpiirirekisteriin. Hänet on kuitenkin tarvittaessa aina merkittävä ns. hankekohtaiseen sisäpiirirekisteriin.

Yrityskohtainen sisäpiirirekisteri voidaan myös jakaa osarekistereihin siten, että saman määräajan rekisterissä olevat merkitään samaan osarekisteriin. Tämä mahdollistaa mm. sen, että pysyvien sisäpiiriläisten (edellä kohdat 1 ja 3) rekisteri voidaan erottaa hankekohtaisista rekistereistä (kohta 2) ja vastaavasti eri hankkeita koskevat hankekohtaiset rekisterit erottamisen toisistaan.

Lain mukaan myös listayhtiön puolesta tai sen lukuun toimivat asiamiehet (esim. asianajotoimistot, tilintarkastustoimistot, emissionjärjestäjät) ovat velvollisia pitämään omaa sisäistä yritysکوhtaista sisäpiirirekisteriä, joihin merkitään kyseisen tahon palveluksessa olevat ja mahdolliset muut sisäpiirintietoa saavat henkilöt. Rata katsoo, että listayhtiöiden on tarvittaessa tiedotettava tällaiselle taholle laissa asetetusta uudesta vaatimuksesta.

Laiminlyönnistä rikemaksu

Ratalla on uusien säännöksiens nojalla valtuus määrätä rikemaksu, jos sisäpiiriläinen on laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuutensa tai jos listayhtiö tai arvopaperinvälittäjä on laiminlyönyt velvollisuutensa pitää julkista tai yritysکوhtaista sisäpiirirekisteriä.

Sisäpiiriläiselle rikemaksu on vähintään 50 euroa ja enintään 1 000 euroa. Listayhtiölle tai arvopaperinvälittäjälle sisäpiirirekisterinpitäjänä määrättävä rikemaksu on puolestaan vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa. Rata tulee julkistamaan ohjeellisen taulukon rikemaksujen määräytymisperusteista. Rikemaksusta voi valittaa markkinaoikeuteen. Rikemaksu maksetaan valtiolle.

Ratalta standardi

Rata valmistelee standardia, jossa täsmennetään sisäpiirirekisterejä koskevia säännöksiä. Myös sisäpiiri-ilmoituksissa käytettävät lomakkeet uusitaan uuden lain vaatimusten mukaisiksi. Standardi on parhaillaan yleisellä lausuntokierroksella.

- 1) 2003/6/EY.
- 2) HE 137/2004.

Katso myös

Lisätietoa sisäpiirisäännöksistä

Lisätietoja antavat
lakimies Pia Ovaska, puhelin (09) 010 831 5296,
markkinavalvoja Janne Häyrynen, puhelin (09) 010 831 5365 ja
lakimies Olli Laurila, puhelin (09) 010 831 5337.

Esitteiden sisältövaatimukset yhdenmukaistuvat EU:ssa

Arvopapereiden tarjoamiseen ja listaamiseen liittyvät esitteiden sisältö- ja julkistamisvaatimukset muuttuvat heinäkuun alusta kun ns. esitedirektiivi saatetaan kansallisesti voimaan. Direktiivi yhdenmukaistaa esitteiden laatimista, hyväksymistä ja levittämistä koskevat vähimmäisvaatimukset koko EU:n alueella. Lisäksi arvopapereiden tarjoaminen ja listaaminen EU:n alueella helpottuvat, sillä liikkeeseenlaskija voi yksinkertaisella ilmoitusmenettelyllä tarjota arvopapereita koko EU:n alueella yhden jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymällä esitteellä (ns.europassi). Esitteen hyväksynyt viranomainen ilmoittaa vastaanottavan valtion viranomaisille esitteen hyväksymisestä.

Hallitus antoi eduskunnalle 21.4.2005 esitedirektiivin täytäntöönpanoa koskevan esityksen (HE 38/2005) arvopaperimarkkinain ja Rahoitustarkastuksesta annetun lain muuttamiseksi. Lain muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2005. Uusia säännöksiä sovelletaan tämän jälkeen julkistettaviin esitteisiin. Samaan aikaan tulee voimaan Euroopan komission huhtikuussa 2004 antama esitedirektiivin täytäntöönpanoasetus, joka koskee esitteen rakennetta ja sisältöä. Tämä ns. esiteasetus on sellaisenaan Suomessa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä.

Jako esitedirektiivin mukaisiin ja kansallisiin esitteisiin

Jatkossa listalleotto- ja tarjousesitteet eivät enää eroa sisällöllisesti toisistaan eikä niistä säädetä erikseen. Esitteen sisältövaatimukset ovat samat riippumatta siitä, onko kyse arvopapereiden tarjoamisesta tai niiden listaamisesta. Esite voidaan kuitenkin edelleenkin nimetä tarjous- tai listalleottoesitteeksi, kunhan nimi ei ole harhaanjohtava.

Esitteen sisältövaatimukset riippuvat vastedes siitä, onko kyse esitedirektiivin mukaisesta esitteestä vai kansalliseen sääntelyyn perustuvasta esitteestä. Lähtökohtana on, että kansallisen esitteen sisältövaatimukset olisivat suppeammat kuin eurooppalaisessa sääntelyssä.

Esitedirektiivin mukaisen esitteen rakenne ja sisältövaatimukset määräytyvät komission esiteasetuksen mukaisesti. Esitteen julkistamisesta ja siihen liittyvistä poikkeuksista säädetään hallituksen esitykseen (HE 38/2005) sisältyvässä luonnoksessa valtiovarainministeriön asetukseksi esitteen julkistamisesta. Kansallisesta esitteestä tullaan lisäksi myöhemmin säätämään erikseen valtiovarainministeriön asetuksella.

Ratalta tulossa ohjeistusta ja tulkinta

Rahoitustarkastukselta (Rata) on tulossa esitteisiin liittyvää ohjeistusta ja tulkintoja. Rata on pyytänyt markkinaosapuolten kantoja eräisiin esitedirektiiviin liittyviin tulkintakysymyksiin, kuten esitteen kieleen, viittausmenettelyyn, ns. suppeisiin esitteisiin ja hyväksyttävän esitteen muotoon liittyviin seikkoihin. Ratan tarkoituksena on julkaista näistä erillinen tulkinta vielä kuluvan kesän aikana.

Jatkossa Rata antaa esitteitä koskevia tulkintoja ja suosituksia määräyskokoelmansa standardeissa. Standardeihin sisällytetään myös keskeiset Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean CESR:n antamat suositukset. Lainsäädäntömuutokset tulevat vaikuttamaan eräiltä osin myös Ratan perimiin toimenpidemaksuihin.

Katso myös

Ratan tietopaketti esitedirektiivin mukaisesta esitteestä
Ratan tulkinta 3/2005: Esitedirektiivin mukainen esite liikkeeseenlaskuohjelmissa

Lisätietoja antaa markkinavalvoja Sari Helminen, puhelin 010 831 5264.

Yhtiöiden sääntely ja valvonta muuttuvat Eta-alueella

Listayhtiön valvonta kotivaltion viranomaiselle

Euroopan komission vuonna 1999 hyväksymän rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman¹ tavoitteena on tehostaa koko Eta-alueen kattavien rahoitusmarkkinoiden toimintaa ja lisätä markkinoiden kilpailukykyä. Listayhtiöiden osalta tavoitteena on helpottaa ja tehostaa yhtiöiden pääomanhankintaa ja listautumista Eta-alueella. Tämä edellyttää kuitenkin, että useasta Eta-valtiosta pääomia hankkivan tai useassa Eta-valtiossa listattuun yhtiöön kohdistuvan sääntelyn ja viranomaisvalvonnan päällekkäisyyksiä vähennetään.

Toimintasuunnitelman kantavana ajatuksena on siirtyä kohti listayhtiön kotivaltiovalvonnan periaatetta ("single passport for issuers"), jolloin listayhtiöitä säännellään pääosin niiden kotivaltion lainsäädännössä. Tällöin myös säännösten valvonta on kotivaltion valvontaviranomaisen tehtävänä.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös, että listayhtiöiden sääntelyn ja valvonnan vähimmäistaso yhtenäistetään. Siksi rahoituspalvelujen toimintasuunnitelman yhteydessä on annettu useita asetuksia ja direktiivejä. Säännösten yhtenäistäminen merkitsee esimerkiksi osakeanneissa ja -listauksissa laadittavien esitteiden ja säännöllisen tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien katsausten sisältö- ja kielivaatimusten yhtenäistämistä sekä siirtymistä yhtenäiseen IFRS-tilinpäätöskäytäntöön.

1) EU:n komission rahoituspalvelujen toimintasuunnitelma.

Arvopaperimarkkinalain soveltamisala ja Ratan valvontavastuu laajenevat

Kotivaltiovalvonnan periaatteen mukaisesti arvopaperimarkkinalakia sovelletaan jatkossa nykyistä laajemmin niihin suomalaisiin listayhtiöihin, jotka hankkivat pääomia Eta-alueelta tai jotka ovat listattuja Eta-alueella sijaitsevassa arvopaperipörssissä. Tämä tapahtuu vaiheittain sitä mukaa, kun toimintasuunnitelmaan kuuluvia direktiivejä saatetaan kansallisesti voimaan. Koska Ratan tehtävänä on valvoa arvopaperimarkkinalain noudattamista, sen valvontatehtävä laajenee vastaavasti.

Kun kaikki direktiivit on saatettu voimaan vuoden 2007 alussa, Rata valvoo ensisijaisesti seuraaviin asioihin liittyvien velvollisuuksien noudattamista:

- esitteet
- IFRS ja säännöllinen tiedonantovelvollisuus
- liputukset
- sisäpiiriläisten ilmoitusvelvollisuus ja sisäpiirirekisterit sekä
- julkiset ostotarjoukset ja lunastusvelvollisuus.

Sen sijaan kunkin listausvaltion valvontaviranomainen vastaa listayhtiön jatkuvan tiedonantovelvollisuuden noudattamisen ja markkinoiden väärinkäytön (sisäpiirintiedon väärinkäyttö ja kurssin vääristäminen) valvonnasta.

Suomen laki ja Ratan valvonta ovat näin ollen monilta osin ensisijaisia myös silloin, kun suomalainen yhtiö on listattu muussa Eta-valtiossa. Vastaavasti, jos esimerkiksi ruotsalainen yhtiö on listattu Suomessa, yhtiöön sovelletaan ensisijaisesti Ruotsin lainsäädäntöä. Tällöin myös valvonta on pääosin Ruotsin arvopaperimarkkinoita valvovan viranomaisen vastuulla.

Lisätietoja antaa
lakimies Olli Laurila, puhelin 010 831 5337.

Työryhmä esittää muutoksia julkisia osto- ja lunastustarjouksia koskeviin säännöksiin

Valtiovarainministeriön asettama julkiset ostotarjoukset -työryhmä julkisti toukokuussa raporttinsa, jossa ehdotetaan julkisia osto- ja lunastustarjouksia koskevien säännösten uudistamista. Ehdotuksessa korostetaan osto- tai lunastustarjouksen kohteena olevan yhtiön (kohdeyhtiön) arvopapereiden haltijoiden tasapuolista kohtelua. Kohdeyhtiön hallitukselle ehdotetaan velvollisuutta ottaa kantaa ostotarjoukseen.

Pakollisen ostotarjouksen (nykyinen lunastustarjous) rajaa alennettaisiin niin, että nykyisen kahden kolmasosan ääniosuuden asemesta tarjousvelvollisuus syntyisi jo 30 ja 50 prosentin ääniosuuden ylittyessä. Siirtymäsäännöksellä huomioitaisiin sellaiset 30 tai 50 prosentin rajan ylittävät ääniosuudet, jotka olisi hankittu ennen lakimuutosta koskevan hallituksen esityksen antamista. Rahoitustarkastus voisi erityisestä syystä myöntää oikeuden poiketa tarjousvelvollisuudesta.

Myös vapaaehtoisten ja pakollisten julkisten ostotarjousten hinnoittelua koskevat säännökset uudistuisivat. Pakollisen ostotarjouksen vähimmäishintana olisi korkein tarjousvelvollisen tai tämän kanssa yhdessä toimivan maksama hinta tarjousvelvollisuuden syntymistä edeltävän kuuden kuukauden ajalta. Tästä hinnasta voitaisiin poiketa erityisestä syystä joko ylös- tai alaspäin. Tämä vähimmäishintasäännös tulisi sovellettavaksi myös niissä vapaaehtoisissa ostotarjouksissa, jotka tehdään kaikista kohdeyhtiön osakkeista ja niihin oikeuttavista arvopapereista. Tarjouksen tekijä ei saisi myöskään hankkia kohdeyhtiön arvopapereita tarjousehtoja paremmin ehdoin yhdeksän kuukauden kuluessa ostotarjouksen päättymisestä.

Julkisia ostotarjouksia koskevien säännösten noudattamista valvoisi edelleen Rahoitustarkastus. Keskuskauppakamarin yhteyteen ehdotetaan kuitenkin perustettavaksi lautakunta, joka voisi antaa suosituksia mm. ostotarjousdirektiiviin sisältyvien vapaaehtoisten artiklojen soveltamisesta sekä yrityskauppatilanteisiin liittyvistä yhtiöoikeudellisista kysymyksistä.

Työryhmän ehdottamat uudistukset perustuvat ns. ostotarjousdirektiivin¹ sekä voimassaolevien säännösten soveltamisessa havaittuihin kansallisiin muutostarpeisiin.

1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/25/EY julkisista ostotarjouksista.

Lisätietoja antaa markkinavalvoja Ville Kajala, puhelin 010 831 5226.

Tavoitteena valvottavien terve hallintokulttuuri

Seuraavassa esitellään Corporate governance ja liiketoiminta -pääjakson sääntelyn linjaus. Sääntelyn linjaukset ovat osa Ratan uudistuvaa määräyskokoelmaa, johon Rata on keskittänyt sekä oikeudellisesti sitovan että suositusluonteisen norminantonsa.

Corporate governance (hallintokulttuuri) ja liiketoiminta -pääjaksoon liittyvän sääntelyn tavoitteena on edistää valvottavien ammattitaitoista johtamista sekä eettisesti ja ammatillisesti korkeatasoisia liiketoimintaperiaatteita ja käytäntöjä. Pääjakson sääntelyllä Rata pyrkii edistämään valvottaviensa tervettä hallintokulttuuria.

Corporate governance käsittää yrityksen toimivan johdon (toimitusjohtaja ja johtoryhmä), ylimmän johdon (hallitus/hallintoneuvosto), osakkeenomistajien ja muiden sidosryhmien väliset suhteet ja tehtävät sekä vastuut ja niiden jakamisen. Terve corporate governance valvottavissa edistää rahoitusjärjestelmän vakaata kehitystä sekä lisää sen taloudellista tehokkuutta ja sijoittajien luottamusta markkinoihin.

Corporate governance -käsitteelle ei ole yhtä vakiintunutta suomenkielistä vastinetta. Siitä käytetään esimerkiksi nimityksiä hallintokulttuuri, yrityksen johtamis- ja valvontajärjestelmä tai yrityksen hallinnointi- ja

ohjausjärjestelmä. Lisäksi pääjakso sisältää konsolidoitua valvontaa, rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa sekä valvottavien liiketoimintaa koskevaa sääntelyä.

Johdolla vastuu ylläpitää tervettä hallintokulttuuria

Rahoitustarkastus edellyttää erityisesti valvottavien johdon huolehtivan siitä, että valvottavalla on terveen johtamis- ja valvontakulttuurin edellyttämät toimintatavat, selkeä organisaatorakenne, vahvistettu ylimmän ja toimivan johdon työnjako ja vastuunmäärittely sekä kattava sisäinen tarkastus. Myös johdon sopivuudelle ja luotettavuudelle asetetaan suuret vaatimukset.

Tilintarkastajilla ja sisäisellä valvonnalla keskeinen rooli

Tilintarkastajilla on tärkeä rooli omistajien valitsemina yrityksen valvojina ja yrityksen johtamisen välineenä. Tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen perustuvat tilintarkastajien työhön ja heidän suositukseensa. Valvottavien tilintarkastajien riippumattomuus korostuu entisestään.

Rahoitustarkastus korostaa myös valvottavan sisäisen valvonnan keskeistä merkitystä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee kattaa kaikki valvottavan toiminnot. Tältä osin Rahoitustarkastus on antanut standardin Sisäinen valvonta ja riskienhallinnan järjestäminen. Sääntelyä tullaan vielä täydentämään luotettavan hallinnon näkökulmasta.

Yritysrakenteet eivät saa estää tehokasta valvontaa

Valvottavan yritys- tai omistusrakenteet eivät saa vaikeuttaa valvontaa. Rahoitustarkastus kiinnittää valvonnassaan erityistä huomiota suurten finanssiryhmittymien liiketoiminta- ja omistusrakenteiden selkeyteen. Valvottavan tulee dokumentoida organisaatorakenteet sekä johtamis- ja valvontarakenteet selkeästi.

Standardien valmistelu vielä pääosin kesken

Corporate governance ja liiketoiminta -pääjaksosta on voimassa vasta yksi standardi, Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonta. Muiden standardien valmistelu on vielä kesken. Pääjakson standardien laatiminen on haastavaa, sillä aihealueesta ei juurikaan ole aiempaa kattavaa sääntelyä. Aihealueista käydään parhaillaan aktiivista kansainvälistä keskustelua. Rahoitustarkastus pyrkiikin sääntelyssään ottamaan huomioon valmisteilla olevat pankkivalvojien yhteiset suositukset. Tämänhetkisen arvion mukaan muutama pääjakson standardi lähtee hyväksymisprosessin mukaiselle lausuntokierrokselle vielä tämän kesän aikana.

Corporate governance ja liiketoiminta -pääjakssoon sisältyvät seuraavat standardit:

- Markkinoille tulo (valmisteilla)
- Omistajaohjaus (valmisteilla)
- Luotettava hallinto (valmisteilla)
- Luotettavuuden, sopivuuden ja ammattitaidon arviointiperusteet (fit & proper) (valmisteilla)
- Konsolidoitu valvonta (valmisteilla)
- Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonta (voimassa)
- Liiketoiminta (valmisteilla)
- Ulkoistaminen (valmisteilla).

Katso myös

Rahoitustarkastus tiedottaa 1/2005: Ratan sääntelypolitiikan lähtökohdat

Lisätietoja antaa
toimistopäällikkö Sirpa Näkyvä, puhelin 010 831 5359.

Ratan sääntely määrittää vähimmäistason valvottavan riskienhallinnalle ja vakavaraisuudelle

Seuraavassa esitellään Vakavaraisuus ja riskien hallinta -pääjakson sääntelyn linjaus. Sääntelyn linjaukset ovat osa Ratan uudistuvaa määräyskokoelmaa, johon Rata on keskittänyt sekä oikeudellisesti sitovan että suositusluonteisen norminantonsa.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta -pääjakson sääntelyn tarkoituksena on määritellä vähimmäistaso, jota valvottavien hyvältä riskienhallinnalta ja vakavaraisuudelta edellytetään. Sääntelyllä pyritään rajoittamaan liiallista riskinottoa ja varmistamaan, että valvottavat noudattavat toiminnassaan hyvää riskienhallintatapaa. Ratan vakavaraisuutta koskeva sääntely velvoittaa luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä. Riskienhallinnan vaatimukset puolestaan koskevat kaikkia valvottavia.

Sääntelyn tavoitteena on erityisesti vaikuttaa siihen, että

- luottolaitoksilla ja sijoituspalveluyrityksillä on riittävästi pääomaa kattamaan liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit,
- luottolaitoksilla ja sijoituspalveluyrityksillä on johdonmukaiset prosessit ja menetelmät ennakoivaan pääomasuunnitteluun, vakavaraisuuden riittävyyden arviointiin ja vakavaraisuuden ylläpitoon,
- kaikilla valvottavilla on hyvä riskinkantokyky, terve corporate governance -kulttuuri sekä niiden toiminnan luonteeseen ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Ylimmän johdon rooli keskeinen

Ratan sääntelyssä korostetaan valvottavan ylimmän johdon päävastuuta riittävän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Vakavaraisuusuudistus (ns. Basel II) lisää selkeästi valvottavan ylimmän johdon vastuuta siitä, että organisaatiossa tehdään pääoman määrää ja laatua koskeva suunnitelma sekä laaditaan erityinen strategia vakavaraisuuden ylläpitämiseksi. Rata heijastaa tätä uutta ajattelua sääntelyn linjauksessaan. Ylimmän johdon tuleekin varmistaa, että valvottavalla on käytössään prosessit ja menetelmät, joiden avulla riskien kattamiseksi tarvittava pääomataso voidaan luotettavasti mitoitaa. Pääomanhallinnan prosessit ovat oleellinen osa ylimmän johdon ohjausjärjestelmää, luotettavaa hallintoa ja yrittäjätason riskienhallintaa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta välttämättömiä toiminnan johtamisessa

Valvottavalla tulee olla toiminnan luonteeseen ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Ne ovat välttämättömiä, jotta toimintaa voidaan johtaa ja ohjata terveiden ja varovaisten liiketoimintaperiaatteiden mukaisesti. Riskialuekohtaisella sääntelyllä Rata pyrkii varmistamaan, että valvottavat pystyvät tunnistamaan, arvioimaan, valvomaan, mittaamaan ja rajoittamaan liiketoimintaansa liittyviä riskejä. Standardit koskevat luotto-, markkina- ja likviditeettiriskiä sekä operatiivista riskiä.

Vähimmäisvaatimukset pääomanhallinnalle

Rata asettaa vähimmäisvaatimukset pääoman kokonaistarpeen mitoituksen ja pääomanhallinnan prosesseille ja menetelmille. Tällä tähdätään siihen, että valvottavalla on käytössään ylimmän johdon hyväksymä, ohjaama ja valvoma vakavaraisuuden riittävyyden arviointijärjestelmä. Valmisteilla oleva standardi valvottavan pääomanhallintaprosessista antaa tarkentuvaa ohjeistusta vähimmäisvaatimuksista ja niiden suhteellisesta soveltamistavasta.

Säätelyä uudistettu vaiheittain

Rata on uudistanut riskienhallintaa koskevaa säätelyään vaiheittain. Jo nyt ovat voimassa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskeva standardi sekä luottoriskien ja operatiivisten riskien hallintaa koskevat standardit. Lisäksi valmisteilla ovat standardit markkinariskien ja likviditeettiriskien hallinnasta. Vakavaraisuutta koskevat standardit ovat valmisteilla tai lausunnolla. Standardit tulevat voimaan uuden vakavaraisuuskehikon myötä 1.1.2007.

Vakavaraisuus- ja riskienhallinta -pääjaksoon kuuluvat seuraavat standardit:

Riskienhallinta

- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen (voimassa)
- Luottoriskien hallinta (voimassa)
- Operatiivisten riskien hallinta (voimassa)
- Markkinariskien hallinta (valmisteilla)
- Likviditeettiriskien hallinta (valmisteilla)

Vakavaraisuus

Seuraavat standardit tulevat voimaan uudistettavan vakavaraisuuskehikon myötä 1.1.2007:

- Omien varojen määritelmä (valmisteilla)
- Vakavaraisuuslaskennan yleiset periaatteet (valmisteilla)
- Luottoriskien vakavaraisuusvaatimus standardimenetelmää käytettäessä (lausunnolla)
- Luottoriskien vakavaraisuusvaatimus sisäisten luottoluokitusten menetelmää käytettäessä (lausunnolla)
- Luottoriskien vähentämistekniikat luottoriskien standardimenetelmää käytettäessä (tulossa lausunnolle)
- Luottoriskien vähentämistekniikat sisäisten luottoluokitusten menetelmää käytettäessä (tulossa lausunnolle)
- Markkinariskien vakavaraisuusvaatimus (lausunnolla)
- Arvopaperistamisen vakavaraisuusvaatimus (lausunnolla)
- Operatiivisen riskin vakavaraisuusvaatimus (lausunnolla)
- Luottoluokituslaitosten luokitusten hyväksymisvaatimukset (valmisteilla)
- Valvottavan pääomanhallintaprosessi (valmisteilla).

Katso myös

Ratan säätelypolitiikan lähtökohdat

Lisätietoja antaa
vakavaraisuusasiantuntija Eeva-Liisa Raitanen, puhelin 010 831 5378.

Kattava raportointi Ratan valvontatyön perustana

Seuraavassa esitellään Raportointi-pääjakson säätelyn linjaus. Säätelyn linjaukset ovat osa Ratan uudistuvaa määräyskokoelmaa, johon Rata on keskittänyt sekä oikeudellisesti sitovan että suositusluonteisen norminantonsa.

Raportointi-pääjakson standardit sisältävät määräykset valvottavien tietojen raportoinnista Rahoitustarkastukselle (Rata), samoin kuin esimerkiksi tietojen raportoinnissa käytettävät lomakkeet ja tekniset ohjeet. Säätelyn tavoitteena on turvata valvontatyössä tarpeellisten tietojen saaminen valvottavalta.

Rata tarvitsee valvottaviltaan tietoja, jotta se voi tarvittaessa ryhtyä oikea-aikaisiin korjaaviin toimenpiteisiin rahoitusmarkkinoiden luotettavuuden ja vakauden turvaamiseksi. Rata kerää valvottaviltaan ainoastaan sellaista tietoa, jota se käyttää valvonnassaan.

Raportoidut tiedot ovat jatkuvan valvonnan ja arvioinnin perustana

Rata käyttää valvottavilta saamiensa tietoja valvoessaan valvottavia koskevan sääntelyn noudattamista ja arvioidessaan niiden taloudellista tilaa ja riskiasemaa. Toimenpiteisiin Rata ryhtyy silloin, kun se on todennut valvottavan toimivat lakien tai Ratan standardien vastaisesti. Toimenpiteisiin ryhdytään myös, kun valvottavien riskit ovat hälyttävästi kasvaneet, taloudellinen kehitys huonontunut tai vakavaraisuus merkittävästi heikentynyt.

Raportoituja tietoja käytetään seuraavien alueiden jatkuvassa valvonnassa:

- corporate governance (hallintokulttuuri) ja liiketoiminta
- menettelytavat
- tilinpäätös ja toimintakertomus
- vakavaraisuus ja riskien hallinta
- tietojen julkistaminen (tiedonantovelvollisuus).

Tietojen oikeellisuus varmistetaan

Valvottavien tulee antaa Ratalle erillinen ilmoitus raportoimiensa tietojen oikeellisuudesta. Tällä varmistetaan, että tiedot ovat valvottavan tarkistamia ja varmasti oikein. Raportoinnin tietojärjestelmät sisältävät lisäksi erilaisia automaattisia numerotarkistuksia, jotka hälyttävät mahdollisista raportointivirheistä. Tiedot käsitellään Ratassa siten, että virheelliset ja puutteelliset raportit tunnistetaan ja niihin pyydetään valvottavalta korjausta.

EU-maiden raportointia yhtenäistetään

Raportointia ollaan uudistamassa EU-tasolla. Uudistuksen tavoitteena on siirtyä valvonnallisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaiseen ja kustannustehokkaaseen raportointijärjestelmään. Raportoinnin kehittämisessä otetaan huomioon erityisesti Euroopan pankkivalvojien komitean (Committee of European Banking Supervisors, CEBS) tavoitteet harmonisoida raportointia eri jäsenmaissa. Tällä hetkellä työn alla on tulevan Basel II/CAD 3 -vakavaraisuusraportoinnin yhtenäistäminen.

Raportointi-pääjaksoon kuuluvat seuraavat standardit:

- RA1 Corporate governance (hallintokulttuuri) ja liiketoiminta (valmisteilla)
- RA2 Menettelytavat (valmisteilla)
- RA3 Kirjanpito ja tilinpäätös (valmisteilla)
- RA4 Vakavaraisuus ja riskienhallinta
- Suurten asiakasriskien ilmoittaminen
- Operatiivisiin riskeihin liittyvien tapahtumien ilmoittaminen
- Sijoitusrahastojen raportointi
- Maariskin ilmoittaminen
- Rahoitusriskin ilmoittaminen
- Korkoriskin ilmoittaminen
- RA5 Tietojen julkistaminen (valmisteilla).

Katso myös

Ratan sääntelypolitiikan lähtökohdat

Lisätietoja antaa
toimistöpäällikkö Juha Savela, puhelin 010 831 5384.

Rata julkisti ensimmäiset vakavaraisuusuudistusta koskevat standardiluonnoksensa

Rahoitustarkastus on tämän kevään aikana julkistanut ensimmäiset viisi vakavaraisuusuudistusta koskevaa standardiluonnostaan markkinaosapuolten kommentoitavaksi. Standardiluonnoksissa kerrotaan, miten uusia vakavaraisuusvaatimuksia tullaan Suomessa soveltamaan. Lisäksi niissä selvitetään, mitä luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä edellytetään, kun uudet vakavaraisuussäännökset tulevat voimaan vuoden 2007 alusta. Ratan standardien julkistamisella pyritään jo luonnosvaiheessa ja ennen direktiivin lopullista hyväksymistä helpottamaan luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten valmistautumista uudistukseen.

Julkaistut standardiluonnokset ovat:

- 4.3.c Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus standardimenetelmää käytettäessä
- 4.3.d. Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus sisäisten luottoluokitusten menetelmää käytettäessä
- 4.3.g Markkinariskin vakavaraisuusvaatimus
- 4.3.h Arvopaperistamisen vakavaraisuusvaatimus
- 4.3.h Operatiivisen riskin vakavaraisuusvaatimus.

Rata julkistaa kesäkuun aikana luonnokset luottoriskin vähentämistekniikoita koskevista standardeista. Standardiluonnokset valvottavan pääomanhallintaprosessista ja vakavaraisuuslaskennan yleisistä periaatteista on puolestaan tarkoitus julkistaa myöhemmin tämän vuoden aikana.

Vakavaraisuusvaatimuksia koskevien direktiivien käsittely Euroopan parlamentissa on vielä kesken, ja uudistuksesta aiheutuvia lainsäädäntömuutoksia valmistellaan parhaillaan. Lopulliset direktiivit, Suomen lainsäädäntövalmistelu ja Euroopan pankkivalvojien komitean työ saattavat siten aiheuttaa muutoksia standardeihin. Standardiluonnoksissa ei myöskään ole vielä otettu huomioon kaupankäyntitoiminnan luottoriskiä koskevia uusia ehdotuksia, jotka Baselin pankkivalvontakomitea ja Euroopan komissio lähettivät lausunnonlehtien huhtikuussa.

Lisätietoja eri standardeista antavat seuraavat henkilöt:

- Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus standardimenetelmää käytettäessä: pankkitarkastaja Marina Hansson, puhelin 010 831 5229
 - Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus sisäisten luottoluokitusten menetelmää käytettäessä: pankkitarkastaja Irma Soinio, puhelin 010 831 5262
 - Markkinariskin vakavaraisuusvaatimus: pankkitarkastaja Meri Rimmanen, puhelin 010 831 5379
 - Arvopaperistamisen vakavaraisuusvaatimus: pankkitarkastaja Maj-Britt Tapiainen, puhelin 010 831 5380
 - Operatiivisen riskin vakavaraisuusvaatimus: pankkitarkastaja Tuomo Malin, puhelin 010 831 5324, ja pankkitarkastaja Leena Kallasvuo, puhelin 010 831 5247 sekä
 - vakavaraisuusasiantuntija Eeva-Liisa Raitanen, puhelin 010 831 5378.
-

Tapahtumakatsaus

Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Tilanne 3.6.2005
Tutkittu yhteensä	42	38	38	65	57	61	36
Keskeneräiset							23
Sisäpiirintiedon väärinkäyttö	27	25	23	24	28	24	20
Kurssimanipulaatio	6	6	4	11	11	12	1
Tiedonantovelvollisuus	7	5	10	30	18	21	13
Muut	2	2	1	0	0		4
Tutkintapyyntö poliisille	9	11	7	6	7		5
Julkinen huomautus							2
Huomautuskirje	0	1	2	7	10		6

Ratalla on ollut vuoden 2005 aikana tutkinnassa yhteensä 36 epäiltyä arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapausta, joista 23 on kesken.

Tutkituista tapauksista Rata on antanut kaksi julkista huomautusta, joista toisessa oli kyse hyvän tavan vastaisesta menettelystä arvopaperimarkkinoilla ja toisessa tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä. Annetut päätökset ovat luettavissa Ratan kotisivuilla.